

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - YL
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Yeniçağda Osmanlı Denizcilik Tarihi	TAR5044		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - YL - Lisansüstü (Yüz yüze)				
Amaç	Bu dersin amacı, Yeniçağ boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun denizcilik faaliyetlerini tarihsel bir perspektifle incelemektir. Öğrencilere Osmanlı donanmasının teşkilatlanması, tersane yapıları, deniz savaşları ve sefer stratejileri hakkında kapsamlı bilgi sunulur. Osmanlı'nın Akdeniz, Karadeniz ve Hint Okyanusu'ndaki deniz gücü ve politikaları değerlendirilir. Ayrıca Osmanlı denizciliğinin Avrupa güçleriyle rekabeti ve korsanlık gibi yan olgular ele alınır. Bu sayede öğrenciler, Osmanlı deniz tarihinin siyasi, askerî ve ekonomik yönlerini bütüncül bir bakış açısıyla analiz edebilme becerisi kazanır.				
Ders İçeriği	Bu ders, Osmanlı İmparatorluğu'nun Yeniçağ dönemindeki denizcilik faaliyetlerini tarihsel bağlamda incelemeyi amaçlar. Osmanlı'nın Akdeniz, Karadeniz ve Hint Okyanusu üzerindeki stratejik hedefleri tanıtılır. Osmanlı deniz gücünün kuruluş süreci ve kurumsallaşması ele alınır. Gelibolu Tersanesi'nin kuruluşu ve Osmanlı tersanecilik sisteminin gelişimi anlatılır. Tersâne-i Âmir'e'nin yapısı, işleyişi ve personel sistemi detaylandırılır. Osmanlı donanmasının teknik kapasitesi, gemi türleri ve inşa teknikleri üzerinde durulur. Kadırga, kalyon ve başarda gibi Osmanlı gemi türleri tanıtılır. Donanmanın ikmal sistemi, erzak tedariki ve lojistik yapısı incelenir. Osmanlı Bahriyesi'nin insan kaynağı, leventler ve kürekçilerin sosyal yapısı ele alınır. Kaptan-ı Derya, reis ve sancak beyleri gibi denizcilik bürokrasisi açıklanır. Barbaros Hayreddin Paşa ve diğer önemli Osmanlı denizcilerinin biyografileri işlenir. Osmanlı-Venedik deniz savaşları kronolojik olarak değerlendirilir. Preveze Deniz Zaferi'nin sebepleri, gelişimi ve sonuçları analiz edilir. 16. yüzyılda Osmanlı donanmasının Akdeniz hâkimiyeti ve korsanlık faaliyetleri ele alınır. Kuzey Afrika'da Osmanlı korsanlarının faaliyetleri ve Trablusgarp, Cezayir, Tunus beyliklerinin yapısı açıklanır. Osmanlıların Hint Okyanusu seferleri ve Portekiz'le deniz mücadeleleri incelenir. Piri Reis ve Kitab-ı Bahriye gibi denizcilik kültürüne katkı sağlayan eserler tanıtılır. Osmanlı deniz haritacılığı ve seyir teknikleri üzerinde durulur. Donanmanın Karadeniz'deki faaliyetleri ve liman politikaları tartışılır. Kırım Hanlığı ile Osmanlı deniz ilişkileri ele alınır. Osmanlı deniz gücünün Doğu Akdeniz ve Ege'deki etkinliği analiz edilir. 17. yüzyılda Osmanlı donanmasının zayıflama süreci tartışılır. Osmanlı-İspanyol ve Osmanlı-Malta deniz çatışmaları değerlendirilir. Malta Seferi ve başarısızlık nedenleri detaylandırılır. Osmanlı denizcilik sisteminin ekonomik yükü ve mali organizasyonu incelenir. Osmanlı'da liman şehirlerinin yapısı, ticaret yollarıyla ilişkisi anlatılır. Tersane işçileri, mühendisler ve tersane yönetiminin sosyal yapısı ele alınır. Donanma için gerekli kereste, zift, halat gibi hammaddelerin temin süreci incelenir. Donanma-i Hümayun'un denetimi ve deniz hukuk sistemi tanıtılır. Osmanlı'da denizcilik eğitimi ve gemicilik bilgisi üzerine bilgi verilir. Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun'un kuruluş süreci ve önemi açıklanır. Osmanlı denizciliğinde kullanılan terim ve deyimler öğretilir. Osmanlı arşivlerinde yer alan denizcilik belgeleri ve raporları tanıtılır. 18. yüzyılda Osmanlı donanmasındaki modernleşme çabaları ele alınır. III. Selim dönemi deniz reformları ve Fransız uzmanların katkısı değerlendirilir. Osmanlı donanmasının yapısal zayıflıkları ve teknolojik geri kalmışlığı tartışılır. Çeşme Baskını (1770) ve sonuçları detaylı olarak incelenir. Donanma Cemiyeti ve II. Mahmud dönemi denizcilik ıslahatları öncül bilgilerle tanıtılır. Yeniçağ'da Osmanlı'nın deniz gücü ile kara gücü arasındaki ilişki değerlendirilir. Avrupa devletleriyle yapılan deniz antlaşmaları ve kapitülasyonların etkisi analiz edilir. Osmanlı donanmasının diplomasi aracı olarak nasıl kullanıldığı tartışılır. Leventlik kültürü, denizcilik folkloru ve denizcilik temalı Osmanlı şiiri örneklerle açıklanır. Osmanlı deniz savaşlarında kullanılan silah sistemleri tanıtılır. Yeniçerilerin donanmaya etkisi ve deniz askeri düzeni açıklanır. Osmanlı deniz ticareti, gümrük politikaları ve ticaret filoları üzerine bilgi verilir. Osmanlı denizciliğinin Avrupa denizcilik sistemiyle karşılaştırılması yapılır. Osmanlı denizcilik tarihine ilişkin birincil kaynaklar ve kronikler değerlendirilir. Ders kapsamında temsili harita ve gemi çizimleri kullanılarak görsel okuma yapılır. Öğrenciler, belirlenen konularda sunum ve kaynak analizi çalışmaları gerçekleştirir. Ders sonunda öğrenciler, Yeniçağ Osmanlı denizciliğini çok boyutlu bir yaklaşımla değerlendirebilme yetkinliği kazanır.				
Ders Veren	Dr. Öğr. Üyesi Ali KARAHAN				

KAYNAKLAR, „ Âlî Mustafa Efendi – Kûnhü'l-Ahbâr, Anonim – Bahriye Defteri (Tersane-i Amire kayıtlarından), Anonim – Gemi İnşa Nizâmnâmeleri (16–18. yy arası), Anonim – Girit Seferi Kroniği, Anonim – Kaptanpaşa Sefer Risaleleri (çeşitli anonim yazarlar), Anonim – Reisî Tezkireleri (denizci biyografileri), Anonim – Rodos'un Fethi Kroniği, Anonim – Sefer-i Hümayun Risaleleri (deniz seferlerini içeren), Anonim – Trablusgarp Seferi Risalesi, Anonim – Tunus Seferi Kroniği, Anonim – Vekayî'nâme-i Çeşme (1770 baskını kroniği), Aşıkpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osman, Atâ Bey – Atâ Tarihi, Barbaros Hayreddin Paşa – Gazavât-ı Hayreddin Paşa, Celâlzâde Mustafa – Tabakâtü'l-Memâlik, Çelebizâde Âsım Efendi – Târîh-i Âsım, Defterdar Sarı Mehmed Paşa – Zübde-i Vekayîât, Ebubekir Râtib Efendi – Sefâretnâme-i Vıyana, Esad Efendi – Üss-i Zafer, Hafız Mehmed Efendi – Vekâyî'nâme-i Hafız Mehmed, Halil Nûri Bey – Netâyicü'l-Vukûât, Hasan Beyzâde – Hasan Beyzâde Tarihi, Hezarfen Hüseyin Efendi – Telhîsü'l-Beyân fî Kavânîn-i Âl-i Osman, Hoca Sadeddin – Tâcü't-Tevârih, Hüseyin Ayvansarayî – Hadîkatü'l-Cevâmi, Kâtib Çelebi – Fezleke, Kâtib Çelebi – Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfârî'l-Bihâr, Kemalpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osman, Lütî Paşa – Tevârih-i Âl-i Osman, Mehmed Halife – Gülşen-i Vekayî, Mehmed Şevket – Târîh-i Şevket, Mustafa Kâtib – Tersane Risalesi, Müneccimbaşı Ahmed Dede – Câmiü'd-Düvel, Naîmâ Mustafa Efendi – Tarih-i Naîmâ, Neşrî – Cihannümâ, Nişancı Mehmed Paşa – Tarih-i Nişancı, Nuhzâde Ali – Donanma Masrafları Üzerine Rapor, Peçevi İbrahim Efendi – Peçevi Tarihi, Râşid Mehmed Efendi – Tarih-i Râşid, Rûhî Çelebi – Târîh-i Rûhî, Saçaklızâde Mehmed – Târîh-i Saçaklızâde, Seydi Ali Reis – Mir'âtü'l-Memâlik, Silahdar Findıklılı Mehmed Ağa – Nusretnâme, Solakzâde Mehmed Hemdemî – Tarih-i Solakzâde, Subhî Mehmed Efendi – Tarih-i Subhî, Şerif Efendi – Akdeniz Seferleri Hakkında Raporu, Tursun Bey – Târîh-i Ebü'l-Feth, Vecihî Hasan Efendi – Târîh-i Vecihî, Yirmisekiz Mehmed Çelebi – Sefâretnâme-i Paris, Zâkirzâde Ahmed Efendi – Zâkirzâde Tarihi, „ ÇALIŞMA ESERLERİ, „ Abdülkadir Özcan – Osmanlı Deniz Seferleri ve Kaptanpaşalar, Ahmet Arı – Osmanlı'da Gemi İnşası ve Bahriye Politikaları, Ahmet Önal – Osmanlı Denizcilik Tarihi Üzerine Makaleler, Ali Ahmetbeyoğlu – Osmanlı'da Kaptanpaşalık Müessesesi, Ali Satın – Donanma Cemiyeti ve Osmanlı Deniz Gücü, Ayhan Demir – Osmanlı Akdeniz Politikası ve Denizcilik Stratejileri, Bekir Türetken – Osmanlı-Venedik Deniz Savaşları ve Diplomasi, Beyhan Karakuş – Osmanlı Deniz Savaşları Tarihi (XV.–XVI. Yüzyıl), Cengiz Orhonlu – Osmanlılar ve Korsanlık, Cihan Yemişçi – Doğu ile Batı'nın Sınırında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1592-1714), Cihan Yemişçi – Dubrovnik'te Osmanlılar Osmanlı Dubrovnik İlişkilerinin Sosyal ve Hukuki Yönü, Cihan Yemişçi – Hilal ile Haç'ın Arasında Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri (1326-1592), Colin Imber – The Ottoman Empire, 1300–1650: The Structure of Power, Daniel Goffman – The Ottoman Empire and Early Modern Europe, E. Natalie Rothman – Brokering Empire: Trans-Imperial Subjects between Venice and Istanbul, Emrah Safa Gürkan – Sultanın Korsanları, Feridun M. Emecen – Osmanlı'da Deniz Gücü ve Strateji, Frederic C. Lane – Venetian Ships and Shipbuilders of the Renaissance, Giancarlo Casale – The Ottoman Age of Exploration, Hakan Yılmaz – Osmanlı'da Deniz Gücünün Sınırları: Hint Okyanusu Seferleri, Halil İnalcık (ed.) – An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300–1914, Heather Sharkey (ed.) – The Ottoman Empire: A Historical Encyclopedia, İdris Bostan – Kadırgadan Kalyona: Osmanlı Donanması ve Tersaneleri, İdris Bostan – Osmanlı Bahriyesi, İdris Bostan – Osmanlı Denizciliği ve Bahriye Teşkilatı, İdris Bostan – Osmanlıların Karadeniz Hâkimiyeti, İdris Bostan – XVIII. Yüzyılda Osmanlı Denizciliği: Tersâne-i Âmiri ve Kalyonlar, İsmail Hakkı Göksoy – Osmanlı Deniz Gücünün Afrika Kıyılarındaki Faaliyetleri, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Tersaneleri ve Bahriye Teşkilatı (21. yüzyıl baskısıyla), John Francis Guilmarin Jr. – Gunpowder and Galleys: Changing Technology and Mediterranean Warfare at Sea in the Sixteenth Century, Kate Fleet – European and Islamic Trade in the Early Ottoman State: The Merchants of Genoa and Turkey, Kris Lane – Pillaging the Empire: Global Piracy on the High Seas, 1500–1750, Linda T. Darling – Revenue-Raising and Legitimacy: Tax Collection and Finance Administration in the Ottoman Empire, 1560–1660, Maria Fusaro – Political Economies of Empire in the Early Modern Mediterranean: The Decline of Venice and the Rise of England, 1450–1700, Mehmet Ali Beyhan – Osmanlı Donanmasında Eğitim ve Mühendishâne, Michael P. Malcom – The Crescent and the Cross: Naval Conflict Between the Ottomans and the Portuguese in the Indian Ocean, Michel Balard (ed.) – La Méditerranée: Espaces, itinéraires, sociétés (XVe–XVIIIe siècle), Molly Greene – A Shared World: Christians and Muslims in the Early Modern Mediterranean, Murat Yıldız – Osmanlı Donanmasında Yenileşme Hareketleri (1770–1839), Pál Fodor (ed.) – Ottomans, Hungarians, and Habsburgs in Central Europe: The Military Confines in the Era of Ottoman Conquest, Palmira Brummett – Ottoman Seapower and Levantine Diplomacy in the Age of Discovery, Peter Malcolm Holt – Egypt and the Fertile Crescent, 1516–1922: A Political History, Recep Ahıskalı – Osmanlı Tersaneleri ve Bahriye Organizasyonu, Robert C. Davis – Christian Slaves, Muslim Masters: White Slavery in the Mediterranean, the Barbary Coast, and Italy, 1500–1800, Suraiya Faruqi – The Ottoman Empire and the World Around It, Süleyman Kocabaş – Osmanlı Denizcilik Tarihi Üzerine Belgeler ve Yorumlar, Tuncay Zorlu – Innovation and Empire in Turkey: Sultan Selim III and Modernisation of the Ottoman Navy, Virginia H. Aksan – Ottoman Wars 1700–1870: An Empire Besieged, Yavuz Ercan – Osmanlıların Ege Adaları'ndaki Deniz Hâkimiyeti

Ders Kaynakları

Hafta	Konu
1	Osmanlı denizcilik tarihine giriş ve Yeniçağ kavramının çerçevesi tanımlanır.
2	Osmanlı donanmasının kuruluşu ve Gelibolu Tersanesi'nin yapısı incelenir.
3	Osmanlı tersanecilik sistemi, gemi tipleri ve donanmanın teknik altyapısı anlatılır.
4	Kaptan-ı Derya kurumu ve Osmanlı denizcilik hiyerarşisi değerlendirilir.
5	Barbaros Hayreddin Paşa ve Akdeniz'deki Osmanlı korsanlığı ele alınır.
6	Preveze Deniz Zaferi ve Osmanlı-Venedik deniz mücadeleleri analiz edilir.
7	Osmanlı'nın Kuzey Afrika kıyılarındaki etkinliği ve korsan beylikleri işlenir.
8	Ara Sınav
9	Kitab-ı Bahriye ve Osmanlı deniz haritacılığı üzerine incelemeler yapılır.
10	Osmanlı donanmasının Karadeniz politikası ve liman stratejileri ele alınır.
11	17. yüzyılda Osmanlı deniz gücünün zayıflama süreci ve nedenleri tartışılır.
12	Çeşme Baskını (1770) ve 18. yüzyıl donanma reformları incelenir.
13	Osmanlı deniz ticareti, liman şehirleri ve gümrük politikaları anlatılır.
14	Osmanlı deniz savaşlarında kullanılan silahlar ve sefer organizasyonları değerlendirilir.
15	Avrupa denizcilik güçleriyle ilişkiler ve Osmanlı'nın rekabet stratejileri tartışılır.
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyın Fırtınası	14	1
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Küçük Grup Tartışması	6	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		7,49	

Program Çıktıları	
1	Lisansüstü eğitim sırasında öğrenci, tarihin yalnızca olayların ne zaman ve nasıl olduğunu inceleyen bir bilim dalı olmadığını, olaylar arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkiler sonucu ortaya çıkan olguların tahlilini hedeflediğini öğrenmiştir. Bu sayede olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselere daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir.
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşp, bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir.
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
6	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
7	Araştırmaları esnasında karşılaşabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur.
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Öğrenci, Yeniçağ döneminde Osmanlı deniz gücünün oluşumu ve gelişimini açıklayabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Osmanlı donanmasının örgüt yapısını, tersane sistemini ve gemi türlerini tanıyabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Akdeniz, Karadeniz ve Hint Okyanusu'ndaki Osmanlı denizcilik faaliyetlerini tarihsel bağlamda analiz edebilir.	5	4	5	4	5	4	5	3	4	5	4	5	4	5
Önemli deniz savaşları, seferler ve denizcilerin tarihî rollerini değerlendirebilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Osmanlı denizciliğinin Avrupa güçleriyle ilişkisini ve etkilerini karşılaştırmalı biçimde yorumlayabilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	4
Ortalama Değer	4,6	4,4	4,6	4,4	4,6	4,4	4,6	4,2	4,4	4,6	4,4	4,6	4,4	4,4

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/439752>